

**ROCZNY PLAN PRACY Z HISTORII DLA KLASY 6 SZKOŁY PODSTAWOWEJ
DO PROGRAMU NAUCZANIA „WCZORAJ I DZIŚ”
WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY**

Temat lekcji	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I. Narodziny nowożytnego świata						
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – średniowieczne wyobrażenia o Ziemi – przyczyny wypraw żeglarskich na przełomie XV i XVI w. – najważniejsze wyprawy przełomu XV i XVI w. oraz ich dowódcy 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Indie, Amerykę – podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab) – wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki – podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy – poprawnie posługuje się terminami: <i>karawela</i>, <i>kompas</i> – podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia – wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz) – poprawnie posługuje się terminem: <i>tubylec</i> – wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii – podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy – poprawnie posługuje się terminem: <i>astrolabium</i> – wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód 	<ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka – wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich
2. Skutki odkryć geograficznych	<ul style="list-style-type: none"> – cywilizacje prekolumbijskie i ich dokonania – podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz jego następstwa – zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie) – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Stary Świat</i>, <i>Nowy Świat</i> – podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>cywilizacje prekolumbijskie</i> – wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków – wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki – przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych – wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia</i>, <i>niewolnik</i>, <i>plantacja</i> – przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie – tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki – opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce – wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych – poprawnie posługuje się terminem: <i>konkwistador</i> – opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro) – wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych – wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie

3. Renesans – narodziny nowej epoki	<ul style="list-style-type: none"> – renesans – cechy charakterystyczne epoki – humaniści i ich poglądy – ideał człowieka w dobie renesansu – wynalezienie druku i jego znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – zaznacza na osi czasu epokę renesansu – wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku – wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie– trzy dziedziny jego zainteresowań 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>renesans</i>, – podaje czas trwania epoki renesansu – przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: <i>człowiek renesansu</i> – opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>antykwizm</i>, <i>humanizm</i> – charakteryzuje epokę renesansu – wyjaśnia nazwę nowej epoki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu – przedstawia poglądy humanistów 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy – porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni
4. Kultura renesansu w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – renesansowa radość życia – architektura renesansu – wybitni twórcy odrodzenia i ich dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu, – wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia – poprawnie posługuje się terminem: <i>mecenat</i> – wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców, – poprawnie posługuje się terminem: <i>fresk</i>, podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>attyka</i>, <i>arkada</i>, <i>kopuła</i> do opisu budowli renesansowych 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>perspektywa</i> – podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę
5. Reformacja – czas wielkich zmian	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys Kościoła katolickiego – Marcin Luter i jego poglądy – reformacja i jej następstwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji – poprawnie posługuje się terminem: <i>odpust</i> – wymienia wyznania protestanckie 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>reformacja</i>, <i>protestanci</i> – określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu – wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji – charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>pastor</i>, <i>celibat</i>, <i>zbór</i> – wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji – opisuje okoliczności powstania anglikanizmu – przedstawia skutki reformacji 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje poglądy Marcina Lutra – opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę <i>czyj kraj, tego religia</i> – przedstawia na mapie podział religijny Europy 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina – wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej
6. Kонтрреформacja	<ul style="list-style-type: none"> – postanowienia soboru trydenckiego – działalność jezuitów – wojna trzydziestoletnia i jej następstwa 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>sobór</i> – przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>kontрреформacja</i>, <i>seminarium duchowne</i> – przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postanowienia soboru trydenckiego – poprawnie posługuje się terminami: <i>heretyk</i>, <i>inkwizycja</i>, <i>indeks ksiąg zakazanych</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność zakonu jezuitów – przedstawia zasady obowiązujące jezuitów 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej – podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego

		<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją – oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów – wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych 		najważniejsze postanowienia
Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej						
1. Demokracja szlachecka	<ul style="list-style-type: none"> – szlachta i jej zajęcia – prawa i obowiązki szlachty – sejm walny i sejmiki ziemskie 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta, herb, szabla</i> – przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach – wymienia zajęcia szlachty – wskazuje na ilustracji postać szlachcica 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota</i> – wymienia izby sejmu walnego – przedstawia różnicowanie stanu szlacheckiego – wyjaśnia funkcjonowanie zasady <i>liberum veto</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia prawa i obowiązki szlachty, – poprawnie posługuje się terminem: <i>pospolite ruszenie</i> – wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji <i>Nihil novi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>sejm walny, sejmiki ziemskie</i> – przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym – charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień – przedstawia skład izb sejmu walnego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej – porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski – wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej
2. W folwarku szlacheckim	<ul style="list-style-type: none"> – folwark szlachecki – gospodarcza działalność szlachty – spław wiślany – statuty piotrkowskie 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>folwark, dwór</i> – na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego – opisuje zajęcia chłopów i mieszczan 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna</i> – przedstawia gospodarczą działalność szlachty – wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą – wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje – wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich – tłumaczy, dlaczego szlachta uchwalila ustawy antychłopskie i antymieszczańskie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki – wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom – wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki

3. W czasach ostatnich Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> – ostatni Jagiellonowie na tronie Polski – wojna z zakonem krzyżackim 1519–1521 – hołd pruski i jego postanowienia – polityka wschodnia ostatnich Jagiellonów 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta – podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty – opisuje zależność Prus Książęcych od Polski – wyjaśnia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.) – wymienia państwa walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie – wyjaśnia skutki rywalizacji Polski, Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>hołd lenny</i> – przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego – charakteryzuje politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – idee renesansowe w Polsce – literatura polskiego renesansu i jej twórcy – renesansowy Wawel Jagiellonów – odkrycie Mikołaja Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej – wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce – poprawnie posługuje się terminem: <i>włoszczyzna</i> i wskazuje jego pochodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce – wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim – charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>arras</i>, <i>kruźganki</i>, <i>mecenat</i> – charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce – uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu – przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>teoria geocentryczna</i>, <i>teoria heliocentryczna</i> – wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce – przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu – przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski – opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów	<ul style="list-style-type: none"> – geneza unii lubelskiej – postanowienia unii lubelskiej – struktura narodowa i wyznaniowa I Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna</i>, <i>unia realna</i> – wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów – wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postanowienia unii lubelskiej – charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej – analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów – wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości – wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów

		doszło do tego wydarzenia				
6. „Państwo bez stosów”	– Rzeczpospolita państwem wielowyznaniowym – <i>Akt konfederacji warszawskiej</i> – reformacja w Polsce	– wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej – poprawnie posługuje się terminem: <i>tolerancja</i> – zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej	– wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów”	– przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej – poprawnie posługuje się terminem: <i>innowierca</i> – nazywa świątynie różnych wyznań – wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce – omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie</i> – charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej – wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii – tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian	– nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań – wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej
7. Pierwsza wolna elekcja	– przyczyny elekcyjności tronu polskiego – przebieg pierwszej wolnej elekcji – <i>Artykuły henrykowskie</i> i <i>pacta conventa</i> – następstwa wolnych elekcji	– poprawnie posługuje się terminem: <i>elekcja</i> – krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji – wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>wolna elekcja, bezkrólowie</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji – opisuje przebieg pierwszego bezkrólowia i wyjaśnia, kim był interrex	– przedstawia zasady wyboru monarchy – na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji – wyjaśnia skutki wolnych elekcji	– wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni – poprawnie posługuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie, pacta conventa</i>	– wyjaśnia wpływ <i>Artykułów henrykowskich</i> i <i>pacta conventa</i> na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej
Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej						
1. Wojny z Rosją	– wojny Stefana Batorego o Inflanty – dymitriada i polska interwencja w Rosji – pokój w Polanowie	– wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie – wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski – poprawnie posługuje się terminem: <i>hetman</i>	– opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka – przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego – podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia	– przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty – poprawnie posługuje się terminami: <i>piechota wybraniecka, dymitriada, Kreml, bojar</i> – opisuje następstwa dymitriady – wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji	– opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca – wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji – podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.)	– ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji – przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie

			<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem – przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem – wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn 	(po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim)		
2. Początek wojen ze Szwecją	<ul style="list-style-type: none"> – Wazowie na tronie Polski – przyczyny wojen ze Szwecją – wojna o Inflanty – walka o ujście Wisły – skutki wojen polsko-szwedzkich w I poł. XVII w. – Warszawa stolicą Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji – wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę – wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa) 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie – podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz) – wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w. – poprawnie posługuje się terminem: <i>clo</i> – opowiada przebieg wojny o Inflanty – wskazuje na mapie Oliwę – podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji – przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów – tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)
3. Powstanie Chmielnickiego	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja Kozaków zaporoskich – powstanie Kozaków na Ukrainie – ugoda w Perejasławiu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie – wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji – rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim byli Kozacy – poprawnie posługuje się terminem: <i>Zaporoże</i> – wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporoże i Dzikie Pola – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi – przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków – wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko) – uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie – omawia główne etapy powstania – wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską – wskazuje na mapie Perejasław – podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu (1654 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki powstania Chmielnickiego – wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.) – ocenia politykę szlachty wobec Kozaków

4. Potop szwedzki	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją – najazd Szwedów na Polskę w latach 1655–1660 – postawa społeczeństwa polskiego wobec najeźdźcy – skutki potopu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>potop szwedzki</i> – wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami – wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego – wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty – wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem – przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego – uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą – podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.) – charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa</i> – wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę – wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce – przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich – wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego – wymienia postanowienia pokoju w Oliwie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki potopu szwedzkiego – wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego
5. Wojny z Turcją	<ul style="list-style-type: none"> – imperium osmańskie – przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w. – wojna o Mołdawię – najazd Turków na Polskę w II poł. XVIII w. i jego skutki – odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>sultan, husarz, janczar</i> – podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń – wskazuje na mapie Wiedeń 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>islam, wezyr</i> – charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy – podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.) – wymienia skutki wojen z Turcją – wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>haracz, ekspansja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.) – wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim) – wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w. – przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię – wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu – przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.
6. Kryzys Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w. – sytuacja polityczno-gospodarcza kraju na 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>liberum veto</i> – wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego – wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz

	przełomie XVII i XVIII w.	– wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.		Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy) – wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw	sejmów i wzrost znaczenia magnaterii – wskazuje objawy kryzysu państwa – podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego	większą rolę zaczęli odgrywać magnaci – wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmów
7. Barok i sarmatyzm	– barok – epoka kontrastów – cechy charakterystyczne stylu barokowego – architektura i sztuka barokowa – Sarmaci i ich obyczaje	– opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w. – wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu – wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)	– poprawnie posługuje się terminem: <i>barok</i> – zaznacza na osi czasu epokę baroku – wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym – wyjaśnia, czym były kalwarie	– charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku – charakteryzuje ideologię sarmatyzmu – wyjaśnia pochodzenie terminu <i>sarmatyzm</i> – wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka” – opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji	– poprawnie posługuje się terminami: <i>putto</i> , <i>ornament</i> – wyjaśnia genezę epoki baroku – wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki – wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa	– wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym – charakteryzuje barok jako epokę kontrastów
Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki						
1. Monarchia absolutna we Francji	– Edykt nantejski i jego skutki – umacnianie władzy monarchy we Francji – rządy absolutne Ludwika XIV – Francja potęgą militarną i gospodarczą	– krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej – przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego – wskazuje na mapie Francję	– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia absolutna</i> – wymienia uprawnienia monarchy absolutnego – wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce – wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.) – opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV	– poprawnie posługuje się terminami: <i>manufaktura</i> , <i>clo</i> , <i>import</i> , <i>eksport</i> – wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą – przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji	– poprawnie posługuje się terminem: <i>hugenoci</i> – opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski) – omawia politykę gospodarczą ministra Colberta – opowiada o twórczości Moliera	– przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy – wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV

2. Monarchia parlamentarna w Anglii	<ul style="list-style-type: none"> – absolutyzm angielski – konflikt Karola I z parlamentem – dyktatura Olivera Cromwella – ukształtowanie się monarchii parlamentarnej 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Anglię i Londyn – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>parlament</i> – wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia parlamentarna</i> – wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej – wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego – przedstawia zakres władzy dyktatora 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem – przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego – charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>purytanie, nowa szlachta, rojaliści</i> – przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania – wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii – porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej
3. Oświecenie w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – ideologia oświecenia – wybitni myśliciele doby oświecenia – trójpodział władzy według Monteskiusza – najważniejsze dokonania naukowe oświecenia – architektura oświeceniowa 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>oświecenie</i> – zaznacza na osi czasu epokę oświecenia – podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa) 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>klasycyzm</i> – wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie – charakteryzuje styl klasycystyczny – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym – wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia – tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje ideologię oświecenia – przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau – poprawnie posługuje się terminem: <i>ateizm</i> – omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau – wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi – przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i>
4. Nowe potęgi europejskie	<ul style="list-style-type: none"> – absolutyzm oświecony – narodziny potęgi Prus – monarchia austriackich Habsburgów – Cesarstwo Rosyjskie w XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w. – wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>absolutyzm, absolutyzm oświecony</i> – podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego – wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu” 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego – podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)

		– wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia	krajach absolutyzmu oświeconego – wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji	– wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej	– opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku	
5. Stany Zjednoczone Ameryki	– kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – konflikt kolonistów z rządem brytyjskim – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych – ustrój polityczny USA	– wskazuje na mapie Stany Zjednoczone – określa czas powstania Stanów Zjednoczonych – wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA – przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia</i> , <i>konstytucja</i> – wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.) – wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim – porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice	– przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim – opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty – poprawnie posługuje się terminem: <i>bojkot</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.) – charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości – przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA	– przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA – wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown – omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA – opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA – wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Kongres</i> , <i>Izba Reprezentantów</i> – charakteryzuje ustrój polityczny USA
Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej						
1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów	– unia personalna z Saksonią – początek ingerencji Rosji w sprawy Polski – podwójna elekcja w 1733 r. – rządy Augusta III – projekty reform Rzeczypospolitej	– wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w. – opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna</i> , <i>anarchia</i> – wskazuje na mapie Saksonię – wymienia przyczyny anarchii w Polsce – przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform	– poprawnie posługuje się terminami: <i>konfederacja</i> , <i>liberum veto</i> , <i>wolna elekcja</i> , <i>przywileje</i> , <i>złota wolność szlachecka</i> – wyjaśnia sens powiedzeń: <i>Od Sasa do Lasa</i> i <i>Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa</i> – przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.	– przedstawia genezę i postanowienia sejmku niemego – podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmku niemego (1717 r.) – wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski – opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III	– charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego – wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej

2. Pierwszy rozbiór Polski	<ul style="list-style-type: none"> – Stanisław August Poniatowski królem Polski – pierwsze reformy nowego władcy – konfederacja barska – I rozbiór Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>rozbiory Polski</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.) – wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie – przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru – przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski – ocenia postawę Tadeusza Rejtana – poprawnie posługuje się terminami: <i>ambasador</i>, <i>emigracja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski – wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w. – wskazuje następstwa konfederacji barskiej – porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki <i>Rejtan – Upadek Polski</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>prawa kardynalne</i> – podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.) – przedstawia cel walki konfederatów barskich – opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej
3. Kultura polskiego oświecenia	<ul style="list-style-type: none"> – literatura okresu oświecenia – Teatr Narodowego i jego zadania – mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego – architektura i sztuka klasycystyczna w Polsce – reforma szkolnictwa w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki – podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej – poprawnie posługuje się terminem: <i>szkoła parafialna</i> – podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>obiady czwartkowe</i> – przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej – wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną – podaje przykłady budowli klasycystycznych – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego – przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform – przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia – wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli) – wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego – podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie
4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja	<ul style="list-style-type: none"> – reformy Sejmu Wielkiego – Konstytucja 3 Maja – wojna polsko-rosyjska w 1792 r. – drugi rozbiór Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>konstytucja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.) – wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego – opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiorze – podaje cel obrad Sejmu Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja – przedstawia genezę 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki

		<ul style="list-style-type: none"> – wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski – na obrazie Jana Matejki <i>Konstytucja 3 maja 1791 roku</i> wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie <i>liberum veto</i> i wolnej elekcji) – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.) – wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce 	<ul style="list-style-type: none"> ustanowienia Orderu Virtuti Militari – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.), – przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie 	
5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	<ul style="list-style-type: none"> – wybuch powstania kościuszkowskiego – Uniwersał połaniecki – przebieg powstania – trzeci rozbiór Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>naczelnik</i>, <i>kosynierzy</i>, <i>zaborcy</i> – wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania – wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki – poprawnie posługuje się terminem: <i>insurekcja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.) – wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego – wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa – opowiada o bitwie pod Raławicami i przedstawia jej znaczenie – wskazuje na mapie Raławice i Połaniec – wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki – wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>uniwersał</i> – przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej – wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.
Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński						

1. Rewolucja francuska	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja we Francji przed wybuchem rewolucji burżuazyjnej – stany społeczne we Francji – wybuch rewolucji francuskiej – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – Francja monarchią konstytucyjną 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Francję i Paryż – poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, rewolucja, Bastylia</i> – podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską – wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>burżuazja, Stany Generalne</i> – wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.) – charakteryzuje postać Ludwika XVI 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej – opisuje położenie stanów społecznych we Francji – wyjaśnia zadania Konstytuanty – przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela – poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia konstytucyjna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia sytuację we Francji przez wybuchem rewolucji – opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny – podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.) – charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
2. Republika Francuska	<ul style="list-style-type: none"> – Francja republiką – terror jakobinów – upadek rządów jakobinów 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>gilotyna, terror</i> – przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI – poprawnie posługuje się terminem: <i>republika</i> – charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre’a – wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>jakobini, dyrektoriat</i> – opisuje rządy jakobinów – wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem – przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy – charakteryzuje rządy dyrektoriatu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>radykalizm</i> – wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre’a sens powiedzenia: <i>Rewolucja pożera własne dzieci</i> – przedstawia skutki rządów jakobinów – wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji – ocenia terror jako narzędzie walki politycznej
3. Epoka Napoleona Bonaparte	<ul style="list-style-type: none"> – obalenie rządów dyrektoriatu – Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów – Kodeks Napoleona – Napoleon u szczytu potęgi 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonaparte jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę – określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską – przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja – podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie – poprawnie posługuje się terminem: <i>zamach stanu</i> – przedstawia okoliczności przejścia władzy przez Napoleona – wskazuje na mapie tereny zależne od Francji 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyrektoriatu – poprawnie posługuje się terminem: <i>blokada kontynentalna</i> – wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii – charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyrektoriatu – przedstawia etapy kariery Napoleona – podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.) – wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów – podaje datę pokoju w Tylży (1807 r.) i 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego

				– wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona	przedstawia jego postanowienia	
4. Upadek Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> – wyprawa na Rosję – odwrót Wielkiej Armii – bitwa pod Lipskiem i klęska cesarza 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>Wielka Armia</i> – wskazuje na mapie Rosję i Moskwę – opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję – opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia – wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów” – wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja</i> – przedstawia strategię obronną Rosji – opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję – podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.) – przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona – podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.) – wskazuje na mapie Borodino – omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny klęski Napoleona
5. Legiony Polskie we Włoszech	<ul style="list-style-type: none"> – Polacy po utracie niepodległości – utworzenie Legionów Polskich we Włoszech – organizacja i zasady życia legionowego – udział legionistów w wojnach napoleońskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia państwa zaborcze – wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki – podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>legiony, emigracja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.) – wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo – przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Polacy wzięli nadzieję na niepodległość z Napoleonem – opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich – przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości – charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich – wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych
6. Księstwo Warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie Księstwa Warszawskiego – konstytucja Księstwa Warszawskiego – Polacy pod rozkazami Napoleona – upadek Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie – podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego, – wskazuje na mapie Tylżę – podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego – przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego – wskazuje na mapie Raszyn – wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego – wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej – wskazuje na mapie Somosierzę 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków – podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)

					– opowiada o szarzy polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk	
--	--	--	--	--	---	--

KRYTERIA OCENIANIA Z HISTORII

Kryteria oceniania z historii w **Publicznej Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali- Stępcinie** opracowany w oparciu o:

- 1) podstawę programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej z dnia 14.02.2017 r.
- 2) **Rozporządzenie** Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w **sprawie oceniania**, klasyfikowania i promowania uczniów
- 3) Statut i Wewnątrzszkolny System Oceniania PSP w Kowali- Stępcinie
- 4) Program nauczania historii w klasach 4- 8 szkoły podstawowej "Wczoraj i dziś". Tomasz Maćkowski, Nowa Era, pod numerem II/2/2017 w Szkolnym Zestawie Programów.

1. Postanowienia ogólne

- a) ocenie na lekcjach historii podlegają:
  - wiadomości
  - umiejętności
  - zaangażowanie
  - postawa
- b) ocena pełni funkcję:
  - wspierającą
  - motywującą
  - informującą
  - kontrolną

2. Cele i zakres oceniania na lekcjach historii

- a) Cele ogólne:
  - umożliwienie poznania przeszłości
  - kształtowanie poczucia przynależności do rodziny, narodu, społeczności europejskiej i światowej
  - wprowadzenie w świat wartości duchowych
  - umożliwienie dokonania ocen moralnych w odniesieniu do postaw postaci historycznych

- o budzenie świadomej postawy patriotycznej i obywatelskiej
- o rozbudzanie szacunku dla ojczyzny i symboli narodowych.

b) Cele szczegółowe:

Uczeń:

Zna	-pamięta fakty, wydarzenia, zjawiska, daty, nazwy, nazwiska -zna pojęcia, określenia, sądy i oceny badaczy historii -rozdziela Źródła informacji
Rozumie	-istotę faktów i wydarzeń historycznych, zjawisk społecznych -pojęcia, określenia, sądy i oceny historyczne -związki wydarzeń historycznych w Polsce i na świecie -zależność jednostki i społeczeństwa
W typowych sytuacjach	-poszukuje i gromadzi informacje -selekcjonuje fakty i je hierarchizuje -posługuje się znanymi pojęciami w wypowiedzi
W sytuacjach problemowych	-samodzielnie dokonuje uogólnień, porównań, wyciąga wnioski -posługuje się znanymi pojęciami w sytuacjach problemowych -wyraża własne opinie wobec faktów i logicznie argumentuje
Współpraca	-chętnie współpracuje w grupie -toleruje odmienne poglądy i wartości -przestrzega zasad obowiązujących społeczność szkolną
Potrzeby i aspiracje	-rozumie potrzebę zdobywania wiedzy -rozwija swoje zainteresowania

3. Przedmiotem oceny z historii jest

1. Wiedza merytoryczna i gotowość do pamięciowej jej reprodukcji.
2. Rozumienie i umiejętność interpretacji faktów.
3. Praca ze źródłem historycznym, w tym umiejętność pracy z materiałem kartograficznym, ikonograficznym, statystycznym, itp.
4. Formułowanie wypowiedzi ustnej w tym odpowiedzi na pytania
5. Przygotowanie odpowiedzi pisemnej (opis, głos w dyskusji, opinia itp.)
6. Aktywność ucznia na lekcjach i w pracy pozalekcyjnej.

4. Obszary oceniania:

1. **Wiadomości** objęte programem nauczania historii "Wczoraj i dziś".

2. **Umiejętności:**

- lokalizacja czasowo-przestrzenna omawianych wydarzeń: znajomość mapy, posługiwanie się osią czasu
- uogólnianie, wartościowanie, porównywanie, wykrywanie analogii historycznych
- analiza tekstu źródłowego
- umiejętność dyskusowania
- stosowanie terminologii historycznej i jej rozumienie
- wykazywanie związków przyczynowo-skutkowych, przestrzennych, pomiędzy historią powszechną, ojczyzną, regionalną
- wykazywanie związków pomiędzy poszczególnymi dziedzinami życia politycznego, gospodarczego, kulturowo-społecznego
- łączenie faktów i zjawisk historycznych historii Polski z historią powszechną
- analiza i ocena zjawisk i faktów historycznych
- porównywanie różnych koncepcji politycznych, religijnych i gospodarczych
- gromadzenie informacji przy wykorzystaniu nowoczesnej technologii i różnorodnych źródeł.

5. Sposoby oceniania

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania.

1. Oceny częściowe wyrażane są cyfrowo w skali 1-6. W ciągu semestru (przy dwóch godzinach tygodniowo) uczeń powinien uzyskać przynajmniej cztery oceny częściowe, przy 1godzinie tygodniowo- co najmniej 2 oceny..
2. Ocena klasyfikacyjna wyrażana jest słownie wg skali: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, dopuszczający, niedostateczny.
3. Klasyfikacji semestralnej i rocznej dokonuje się na podstawie ocen częściowych stosując **wagowy system oceniania wyliczany w dzienniku elektronicznym e-librus:**
  - a. celujący- od 5,61 do 6,00
  - b. bardzo dobry- od 4,61 do 5,60
  - c. dobry - od 3,61 do 4,60
  - d. dostateczny - od 2,61 do 3,60
  - e. dopuszczający - od 1,61 do 2,60.
  - f. niedostateczny - od 1,00 do 1,60.

4. W przypadku wypowiedzi pisemnych przyjmuje się skalę punktową przeliczaną na oceny cyfrowe wg kryteriów:

celujący	96-100%
bardzo dobry	90%-95%
dobry	75%-89%
dostateczny	50%-74%
dopuszczający	31%-49%
niedostateczny	0%-30%

6. Formy oceniania i ich waga

1. Sprawdziany pisemne – testy - 5.
2. Kartkówki - 3.
3. Odpowiedź ustna- 3.
4. Dłuższa praca pisemna przygotowana w domu - 3.
5. Inne prace domowe- 2.
6. Analiza źródeł różnego typu.
7. Znajomość mapy- 2.
8. Projekt edukacyjny- 3.
9. Praca na lekcji - 1.
10. Aktywność- 3.

FORMY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI

Sprawdziany i testy

1. Sprawdzian pisemny jest zapowiadany co najmniej tydzień wcześniej.
2. Uczeń zobowiązany jest zaliczyć wszystkie przewidziane w danym semestrze sprawdziany.
3. Przy nieobecności usprawiedliwionej termin zaliczenia wynosi do 2 tygodni od daty pisania sprawdzianu przez klasę. Przy dłuższej absencji ucznia termin zaliczenia materiału uczeń uzgadnia z nauczycielem.
4. Przy nieobecności nieusprawiedliwionej może być rozliczony na następnej lekcji (formę oceny wybiera nauczyciel).
5. Uczeń ma możliwość **poprawy oceny** niedostatecznej i wyższej (poza oceną bardzo dobrą) ze sprawdzianów i kartkówek w terminie do 2 tygodni od daty wystawienia oceny. Uczeń może przystąpić do poprawienia oceny tylko jeden raz (formę sprawdzianu poprawkowego wybiera nauczyciel). Jeżeli z poprawy uczeń otrzyma ocenę niższą, brana jest pod uwagę ocena wyższa.
6. Jeśli uczeń pracuje niesamodzielnie podczas kartkówki i sprawdzianu, otrzymuje ocenę niedostateczną oraz kończy pracę. Przez niesamodzielną pracę należy rozumieć: odwracanie się, rozmawianie, odpisywanie, przepisywanie, korzystanie z "pomocy dodatkowych" itp.

Ocenie podlega:

1. Stopień opanowania materiału faktograficznego.
2. Dostrzeganie związków przyczynowo- skutkowych.
3. Stopień rozumienia tematu (pytań).
4. Znajomość chronologii, pojęć, postaci historycznych.
5. Umiejętność porównywania, dostrzegania podobieństw i różnic w procesie dziejowym.
6. Odróżnianie fikcji od prawdy historycznej.
7. Orientacja na mapie.

Kartkówka

1. Nauczyciel ma prawo zrobić kartkówkę (do 15 min.) z 3 ostatnich lekcji bez zapowiedzi.
2. Tę formę może również zastosować w celu sprawdzenia znajomości dat, pojęć, postaci historycznych, mapy, Taka „kartkówka” jest zapowiedziana.
3. Każdą „kartkówkę” uczeń musi zaliczyć w terminie do dwóch tygodni od napisania jej przez dany oddział.

Formy sprawdzianów:

- a) test dydaktyczny (pytania otwarte, zamknięte)
- b) odpowiedź na kilka pytań
- e) czytanie i orientacja na mapie

Sprawdziany nauczyciel sprawdza w ciągu 2 tygodni.
Sprawdzone prace pisemne są do wglądu dla ucznia i jego rodziców (opiekunów).

Kartkówki sprawdzane będą w ciągu tygodnia.

<p><u>Odpowiedź ustna</u> W odpowiedź ustnej ocenie podlega:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zrozumienie tematu. 2. Zawartość merytoryczna. 3. Argumentacja. 4. Wyrażanie sądów. 5. Stosowanie terminologii historycznej. 6. Sposób prezentacji (samodzielność wypowiedzi, poprawność merytoryczna). <p>językowa, płynność, logiczne myślenie).</p>	<p>Nauczyciel pyta z 3 ostatnich lekcji oraz z całego działu z materiału powtórzeniowego przygotowującego do testu. Podczas lekcji powtórzeniowej uczniowie mogą korzystać z tekstu podręcznika oraz notatek własnych.</p>
<p><u>Umiejętność korzystania z mapy.</u> Nauczyciel pyta z 3 ostatnich lekcji lub z materiału powtórzeniowego do następnej lekcji, (jeżeli zada powtórzenie w pracy domowej).</p>	

7. Uczniowie z dysfunkcjami orzeczonymi przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne

1. Uczniowie posiadający informację o dostosowaniu poziomu wymagań edukacyjnych do ich możliwości - otrzymują ocenę dopuszczającą po uzyskaniu 30 % punktów testu, sprawdzianu lub kartkówki.
2. W przypadku uczniów posiadających orzeczenie Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej o dysleksji i dysgrafii przy ocenie zadań i prac pisemnych, błędy wynikające z orzeczonych dysfunkcji nie rzutują na ocenę.
3. Uczniom z upośledzeniem w stopniu lekkim obniża się wymagania programowe, a prace pisemne zalicza się na poziomie 50 % uzyskanych punktów, stosując przeliczanie na oceny wg przyjętej skali.

8. Sposoby informowania uczniów i rodziców

1. Na pierwszej godzinie lekcyjnej uczniowie zostają zapoznani z powyższymi kryteriami oraz na początku każdej lekcji z wymaganiami na poszczególne oceny.
2. Oceny cząstkowe są jawne w oparciu o opracowane kryteria.
3. Wszystkie prace pisemne nauczyciel przechowuje w szkole, przy czym są one do wglądu dla uczniów i ich rodziców. Prace pisemne są przechowywane w szkole do końca bieżącego roku szkolnego.
4. O ocenach cząstkowych z przedmiotu informuje rodziców wychowawca, ale dostępne są również poprzez konto rodzicielskie w dzienniku elektronicznym LIBRUS. O ocenach cząstkowych lub końcowych za pierwszy semestr informuje się rodziców na zebraniach rodzicielskich, udostępniając zestawienie ocen lub w czasie indywidualnych spotkań z rodzicami.

5. Na tydzień przed rocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej nauczyciel przedmiotu informuje ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów) o przewidywanej ocenie klasyfikacyjnej z historii. Ocena ta będzie wpisana do dziennika elektronicznego, jako ocena proponowana. Wpisanie w/w oceny uznaje się za równoznaczne z powiadomieniem rodzica.

9. Ogólne kryteria wystawiania ocen

Ocena celująca

Uczeń:

- wykazuje się wiedzą programową na poziomie 96% do 100% , a dodatkowo wykazuje zainteresowania przedmiotem uczestnicząc w konkursach historycznych.
- Trafnie sytuuje wydarzenia historyczne w czasie i przestrzeni.
- Potrafi prezentować i uzasadniać własne stanowisko
- Bardzo dobrze posługuje się mapą historyczną.
- Samodzielnie selekcjonuje wydarzenia historyczne oraz źródła historyczne
- Dokonuje samodzielnych ocen wydarzeń historycznych
- Integruje wiedzę w oparciu o dostępne źródła i literaturę.
- Aktywnie uczestniczy w pracach na lekcjach, w kołach zainteresowań
- Osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- Uczeń opanował od 90 do 95 % treści programowych.
- Szczegółowo przedstawia wydarzenia i procesy historyczne.
- Rozumie i bezbłędnie stosuje terminologię historyczną.
- Dostrzega i dogłębnie uzasadnia związki przyczynowo –skutkowe i czasowo – przestrzenne.
- Samodzielnie ocenia wydarzenia, zjawiska historyczne i postaci.
- Doskonale zna mapę.
- Umiejętnie poszukuje i wykorzystuje źródła historyczne.
- Odróżnia informacje od komentarzy ,
- Potrafi zestawiać i przedstawiać sprzeczne racje.
- Posiada pełną znajomość różnych płaszczyzn procesu dziejowego.
- Wykazuje zainteresowanie problematyką historyczną, co wykazuje w samokształceniu
- Bezbłędnie wywiązuje się ze stawianych przed nim zadań, a także samodzielnie się ich podejmuje.

Ocena dobra

Uczeń:

- Opanował programowe treści w co najmniej 75 %.
- Przedstawia materiał rzeczowy bez poważniejszych błędów.
- Ukazuje większość związków i relacji pomiędzy faktami i wydarzeniami, ale nie w pełni poprawnie.
- Bez większych problemów stosuje pojęcia.
- Umie odtwórczo, ale logicznie formułować oceny i wnioski oraz interpretować fakty i zjawiska historyczne.
- Z drobnymi błędami umiejscawia fakty w czasie i przestrzeni.
- Opanował w stopniu dobrym znajomość mapy.
- Podejmuje udane próby poszukiwania i wykorzystywania źródeł.
- Wykazuje aktywność na zajęciach, w tym dobrowolnie podejmuje się stawianych przed nim zadań.

Ocena dostateczna

Uczeń

- Opanował od 50% do 74 % wymaganej wiedzy i umiejętności.
- Wykazuje się znajomością podstawowych wiadomości historycznych, ograniczoną umiejętnością ich analizy przyczynowo – skutkowej.
- W niewielkim stopniu podejmuje próbę oceny wydarzeń i zjawisk historycznych.
- W zakresie podstawowym operuje czasem i przestrzenią.
- Przeciętnie opanował znajomość mapy i analizę źródeł historycznych.
- Poprawnie stosuje część terminologii.
- Posługuje się przeciętnym językiem i niewielkim zasobem słów.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- Opanował co najmniej 31 % wymaganej wiedzy.
- Mimo wyraźnych luk, błędów i niedociągnięć w nauce potrafi przy pomocy nauczyciela opanować wiadomości i umiejętności konieczne, istotne dla dalszego etapu kształcenia.
- Formułuje powierzchowne wnioski i płytkie oceny wydarzeń oraz postaci.
- Wykazuje niewielką znajomość chronologii i terminologii historycznej.
- Błędnie lokalizuje fakty historyczne w przestrzeni.
- Bardzo słabo opanował znajomość mapy i umiejętność analizy źródeł historycznych.

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- Opanował 30% i mniej wymaganej wiedzy i umiejętności.
- Słabo zna terminologię historyczną.

- W sposób błędny i niedojrzały formułuje oceny i wysnuwa wnioski.
- Nie posiada umiejętności umiejscawiania w czasie i przestrzeni.
- Popelnia poważne błędy chronologiczne.
- Nie opanował znajomości mapy nawet w stopniu podstawowym.
- Nie podejmuje próby analizowania źródeł historycznych.
- Nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.
- Odznacza się brakiem systematyczności i chęci do nauki oraz biernością na lekcji.
- Jego język jest prosty i niekomunikatywny.
- Poziom wiedzy i umiejętności uniemożliwia mu kontynuowanie nauki na wyższym szczeblu kształcenia.

10. Zasady poprawy ocen śródrocznej

1. Ocenę niedostateczną uzyskaną za pierwszy semestr uczeń ma obowiązek poprawić w ciągu 2 miesięcy od rozpoczęcia następnego semestru w terminie i formie uzgodnionych z nauczycielem prowadzącym.

11. Informacje dodatkowe dla ucznia

1. Uczeń ma prawo 2 razy w ciągu semestru zgłosić nieprzygotowanie do lekcji.
2. W przypadku długotrwałej, usprawiedliwionej nieobecności uczeń ma prawo tuż po przyjsciu do szkoły zgłosić nieprzygotowanie do lekcji, nawet jeżeli już wykorzystał wcześniej to prawo.
3. Ponadto może po 2 razy w półroczu zgłosić brak zeszytu i pracy domowej.
4. Brak zeszytu, pracy domowej, nieprzygotowanie do lekcji uczeń zgłasza na początku lekcji.
5. Wszystkie oceny, które uzyskuje uczeń w procesie nauczania są jawne. Informacje o ocenie uzyskuje uczeń / rodzic z dziennika elektronicznego, od nauczyciela przedmiotu lub wychowawcy.

KRYTERIA OCENIANIA Z HISTORII SĄ MODYFIKOWANE NA POCZĄTKU KAŻDEGO ROKU SZKOLNEGO.